

засвоєння інформації протягом одного заняття надто нерівномірна і нагадує плавну спадну криву, яка наближається до нуля. З урахуванням цього доцільно вислів загального та ілюстрованого матеріалу розмішувати на початку заняття, а відпрацьовування типових дій та навичок віднести на кінець заняття.

Питання про кількісний склад навчальної групи також вимагає окремого розгляду. Індивідуальна робота з єдиним студентом у групі навряд чи може бути оптимальним варіантом. У цьому випадку відсутній надзвичайно важливий момент зворотного зв'язку між кількістю прослуханого матеріалу та якістю його засвоєння. Студент не може самостійно оцінити результат своєї внутрішньої праці над матеріалом у процесі його викладання, а зовнішня оцінка викладача, як правило, позбавлена поправки на природну швидкість засвоєння і базується в цілому на утилітарному принципі – можеш вирішувати поставлене завдання чи не можеш. Ситуація різко змінюється, якщо група складається з двох або трьох студентів з приблизно однаковим рівнем навчальної підготовки. Кожен із членів групи має можливість самостійно оцінювати швидкість та ефективність свого сприйняття отриманої інформації, порівнюючи себе з іншими. Навіть виникає ефект своєрідного змагання, в результаті якого загальна продуктивність заняття може зрости багаторазово.

Організація англійського навчального матеріалу за допомогою комп'ютера та робота з посібником дозволяють студенту варіювати темп і час заняття. Успіх засвоєння матеріалу досягається при такій роботі не стільки внаслідок так названого сигналу на підсвідомість людини, а тим, що з'являється концентрація всіх видів пам'яті (слухової, зорової, моторної тощо). Режим жорсткого управління траєкторією учіння студента передбачає програмно-методичне управління його навчально-пізнавальною діяльністю в процесі навчання в середовищі ЕП [2]. При цьому можуть бути реалізовані такі комунікативні взаємодії студента з ЕП: самонавчання та самоаналіз навчального матеріалу, представленого в текстовому, графічному і схематичному вигляді з використанням гіпертекстової та мультимедійної технологій навчання; самонавчання і самокорекція навчальних досягнень студентів – „завдання => неправильна відповідь ==> суб'єкт-об'єктний зворотний зв'язок (самонавчання, самокорекція відповіді) ==> правильна відповідь" [2]. Звідси, режим жорсткого управління електронним підручником навчально-пізнавальною роботою студента може використовуватися під час поточного і підсумкового оцінювання навчальної діяльності студента.

Практика проведення комп'ютерних уроків при вивченні англійської мови показує, що при цьому підвищується інтерес до навчальних занять і стимулюється активне мислення у студентів. Аналіз досвіду використання комп'ютерної техніки на заняттях демонструє, що такі заняття підвищують творчий зміст уроку і призводять до зростання високих результатів щодо індивідуальної та диференційованої форм навчання.

Таким чином, найбільш оптимальний варіант розподілу часу на самостійну роботу студента з електронним підручником буде становити 70 – 85% навчального часу, 15 – 30% залишатиметься для бесіди з викладачем. Це співвідношення залежить від рівня знань студента: чим вищий ступінь навчання, тим менше часу витрачається на контроль.

Наступним етапом нашої роботи буде розгляд принципів розробки електронних підручників з англійської мови для організації самостійної роботи студентів немовних спеціальностей.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гриценчук О. О. Електронний підручник і його роль у процесі інформатизації освіти / О. О. Гриценчук // Інформаційні технології і засоби навчання: 36. наук. праць / Інститут засобів навчання АПН України; За ред. В. Ю.Бикова, Ю. О. Жука. – К.: Атака, 2005. – С. 255 – 269.
2. Коваль Т. І. Проблема впровадження електронних навчальних засобів у вищій школі / Т. І. Коваль // Педагогічний процес: теорія і практика. Збірник наукових праць. – К.: Видавництво П/П „ЕКМО”, 2008. – Випуск 4. – С. 104 – 112.
3. Лапінський В. В. Проблемні аспекти розробки і використання електронного підручника / В. В. Лапінський [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://edu.ukrsat.eom/labconf/tezy/8_problemaspect.html.
4. Печурова О. М. Про один підхід використання навчальної предметної моделі в електронному підручнику / О. М. Печурова [Електронний ресурс]. – 2009. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/PPMB/texts/2009-03/09krvpeu.pdf.
5. Федорчук І. І. Нові інформаційні технології навчання, дистанційна освіта: реалії сьогодення і перспективи розвитку / І. І. Федорчук, І. П. Федорчук // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: 36. наук.праць у 2-х част. – 4.1 / Редкол.: І. А.Зязюн (голова) та ін. – Київ – Вінниця, 2002. – С. 515 – 520.

УДК 373. 5. 016 : 94 (477) (075.3)

Байкеніч Г. В.

Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка

РОЛЬ ПІДРУЧНИКА З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ У РОЗВИТКУ ЦІННІСНО-СМИСЛОВОЇ СФЕРИ ОСОБИСТОСТІ УЧНІВ В СИСТЕМІ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОЇ ОСВИТИ

У статті розкривається виховна функція та роль підручника з історії України в духовному розвитку підлітків, у формуванні в них світоглядних позицій. Визначено зв'язок між методом організації ціннісно-сміслової діяльності за допомогою підручника та психологічними результатами навчання історії.

Ключові слова: цінності та смисли, підручник з історії України, духовний розвиток особистості, особистісно орієнтоване навчання, психологічні результати розвитку учнів, ситуація вибору.

Байкеніч А. В. Роль учебника по истории Украины в развитии ценностно-смысловой сферы личности учеников в системе личностно

ориєнтованого учення. *Раскрывается воспитательная функция и роль учебника по истории Украины в духовном развитии подростков, в формировании у них мировоззренческих позиций. Определена связь между методом организации ценностно-смысловой деятельности посредством учебника и психологическими результатами обучения истории.*

Ключевые слова: *ценности и смыслы, учебник по истории Украины, духовное развитие личности, личностно ориентированное обучение, психологические результаты развития учеников, ситуация выбора.*

Baykienich A. V. The role of the text-book by the history of Ukraine in the spiritual development of juvenile's in the technology of especially-personally education. *Here are lighted educational function and the role of the text-book by the history of Ukraine in the spiritual development of juveniles, in the formation of the World our looking positions. The connection between the methods of organization valuable-semantic activity by means of text-book and psychological results of history instruction are fixed.*

Key word: *values and senses, the text-book by the history of Ukraine, the spiritual development of person, especially-personally education, psychological results of development of the people, the situation of selection.*

Поряд з історичними традиційними формами боротьби за територію, запаси сировини та ринки збуту продукції, ведеться жорстока боротьба за переділ інтелектуальних ресурсів, адже це наймогутніша природна константа всієї цивілізації, двигун державотворчого, технічного, інноваційного розвитку суспільства. В даному аспекті школа виступає як розвивальна база інтелектуальних ресурсів країни.

Найгострішими та нагальними проблемами сучасної шкільної історичної освіти є визначення змісту навчання та засад написання шкільного підручника, який би мав на меті не лише інтелектуальний розвиток школяра, а й творчо-психологічно-ціннісний, оскільки метою шкільного навчання будь-якого предмета є всебічно та гармонійно розвинена особистість. Такі люди мають значно більше можливостей для самореалізації та самовдосконалення, ніж особи з обмеженим світоглядом та пасивним способом життя. Враховуючи суворі вимоги суспільства, предметно-центристський підхід (який використовується наразі при написанні підручників ще з часів радянської влади) слід доповнювати психодидактичним [8, с. 7], який базується на використанні психологічних закономірностей розвитку особистості, врахування її потреб, розвитку ціннісно-смысловой та емоційної сфер.

Аналізуючи актуальні дослідження з зазначеної тематики, можна зауважити, що за останні роки зросла увага науковців як до духовного та ціннісно-смыслового виховання в процесі навчання, так і до застосування такого виховання в підручникотворчому процесі. Відомий методист та дидакт А. Гірняк [2]

виділяє три види діяльності, серед них і духовну, а норми та цінності в його роботі виступають провідниками до активного духовного розвитку школярів. А. Шемшуріна [11] дає визначення поняттю «ціннісні смисли виховання», визначає зміст та технології виховання в процесі навчання. Г. П. Шевченко [10] розглядає поняття «духовність». Вагомим та інноваційним досягненням А. В. Фурмана [7] є розробка власної концепції розвивального підручника, який відрізняє те, що він має не лише пасивно надавати інформацію, а навчати думати, розуміти, розвивати здібності та особистісні цінності школярів. Наукову базу особистісно орієнтованої освіти створено к.п.н., доцентом кафедри історії України Луганського національного університету О. Ф. Турянською [6]. Вона визначає методи організації навчальної діяльності в системі особистісно орієнтованої освіти, серед яких – метод організації ціннісно-смысловой діяльності. Л. М. Архангельський [1] дає чітке визначення ціннісних орієнтацій та акцентує увагу на необхідності збільшення значення даних понять. Г. Костюк [3] та Н. Лавриченко [4] більшою мірою приділяють увагу світоглядному та психічному розвитку підлітків у навчально-виховному процесі. У роботі Е. Г. Гельфман та М. О. Холодної «Психодидактика шкільного підручника. Інтелектуальний розвиток учнів» [8] обговорюється новий підхід до проблеми сучасного шкільного підручника, який визначається авторами, як поліфункціональна психодидактична система.

Однак варто зазначити, що, не дивлячись на наявність певних наукових надбань з цієї тематики та комплексних індивідуальних розробок окремих науковців-дидактів, інноваційною є спроба визначити спрямованість підручників з історії України щодо ціннісно-смыслового методу організації навчальної діяльності саме в системі особистісно орієнтованого навчання; виділити принципи навчально-виховного процесу для активного духовного розвитку підлітків.

Завданням цього дослідження є визначення та розкриття ролі підручника з історії України у розвитку ціннісно-смысловой сфери особистості учнів старшої школи в особистісно орієнтованій системі освіти; висвітлення основної спрямованості підручників з цього шкільного предмета та принципів організації навчально-виховного процесу для розвитку гармонійно та всебічно розвиненої особистості.

Метою статті є інноваційна розробка спрямованості підручників з історії України в ціннісно-смысловому методі організації навчальної діяльності в системі особистісно орієнтованого навчання; визначення ролі цього словесно-друкованого засобу навчання в розвитку ціннісно-смысловой сфери учнів.

До визначення поняття «всебічно та гармонійно розвинена особистість» варто включати не лише визначення інтелектуальності та далекоглядності. Такій людині притаманні освіченість, інтелігентність, любов до знань, уміння користуватися ними в своїй діяльності, культура мовлення, широке коло духовних запитів, наукове

світорозуміння, стійкі моральні переконання, принциповість, вимогливість до себе та оточуючих, гуманність. З цього ідеалу випливає те, що всі ці якості мають бути закладені в підлітка ще на самому початку його життєвого шляху в процесі виховання та навчання. Всебічність розвитку особистості є основою її гармонійності. За однобокого розвитку людини не може бути в ній гармонії. Психологічний розвиток дитини має відбуватися в єдності з фізичним [3, с. 377]. Як бачимо, невід'ємним компонентом розвитку є не лише інтелектуальне, але й духовне світосприйняття.

Відомий дидакт А. Гірняк виділяє три провідних види діяльності: фізичну, інтелектуальну та духовну. Перехід від першої до другої відбувається за допомогою знань і вмінь, а від другої до третьої – норм і цінностей [2, с. 57]. Саме вони складають основу духовно-емоційного розвитку підлітків. Духовність – це кінцеве, це те, до чого прагне людина, гармонійна згода внутрішнього світу, душі та духу, інтегрована властивість особистості, яка дозволяє робити вільний вибір сенсу життя на основі духовно-морального та ціннісно-сміслового ідеалу [10, с. 115].

А. І. Шемшуріна виділяє основні напрями ціннісно-сміслової сфери розвитку: етичне пізнання, збагачення емоційної сфери, створення та стимулювання ситуацій морального вибору в досвіді поведінки школярів; педагогічна організація рефлексивних процесів в індивідуальній життєдіяльності вихованців, актуалізація їхньої моральної самооцінки. Етичні основи ціннісно-сміслового виховання соціально обумовлені та формуються за допомогою виховних та навчальних прийомів [11, с. 99].

Оскільки навчання – це шлях підготовки особистості до життя, до участі у творенні матеріальних та духовних цінностей, то одним із засобів цієї підготовки є шкільний підручник з історії України. Саме він через зміст, структуру, оформлення визначає глибину розкриття навчального курсу, тобто конкретний обсяг знань, умінь, норм та цінностей, які обов'язково мають бути здобуті учнем на певному етапі його психосоціального розвитку. Теоретико-методологічні засади нової навчальної книги були розроблені та запропоновані А. В. Фурманом у вигляді концепції розвивального підручника. Він підкреслює: якщо в типових підручниках акцент робиться на засвоєнні системи знань, то принципова відмінність розвивальних підручників полягає в тому, що вони навчають думати та розуміти, розвивають здібності та особистісні цінності, допомагають самостійно орієнтуватися у швидкоплинному проблемному світі. Такий підручник не можна створити. Він – пробний камінь істинності дидактичної теорії. Без змін традиційної моделі навчання неможливе ні створення нових підручників, ні перехід освітньої практики на інноваційні освітні технології [7, с. 43].

Вже відомий нам А. Гірняк висловив наступні думки з приводу появи підручників третього покоління: «Ситуацію, спричинену пояснювально-

ілюстрованою системою, не можуть виправити і сучасні підручники третього покоління, що з'являються на ринку підручників. Дані взірці лише поліграфічного мистецтва можуть претендувати на роль розвивального підручника лише з приставками квазі та псевдо, оскільки вони хоч і розвивають деякі психічні процеси, але здебільшого спрямовані на формування знань, умінь та навичок. Автори таких підручників не беруть до уваги одну з найсерйозніших проблем, з якою стикнулася світова спільнота – абсолютна домінанта розуму піднесена до статусу культу... за рахунок духовної складової особистості» [2, с. 59]. Підручник з історії України привертає увагу як засіб навчання та якоюсь мірою й виховання, що здатен справляти визначальний вплив на формування базисних установок особистості, через які, як через своєрідну «призму», людина сприймає, переживає, пояснює, оцінює та інтерпретує навколишній світ [4, с. 4].

Існування та розвиток моральних цінностей пов'язане з суспільною практикою, з конкретно-історичними формами суспільних відносин, з тими змінами, які відбуваються в соціальній структурі суспільства [1, с. 13]. Усі ці процеси має відображати підручник. Його перевагою є те, що з ним можна працювати в класах з різним рівнем підготовки. Крім того, підручник містить багато ілюстрованих деталей, репродукцій картин тощо. Це дозволяє учням розвивати зорову пам'ять та в пасивній формі виділяти для себе особисто цінності та смисли [9, с. 50].

Вище зазначалося, що розвиток ціннісно-сміслової сфери дитини визначає зміст і технології виховання в процесі особистісно орієнтованого навчання. Саме в контексті такої освіти провідний методист О. Ф. Турянська [6] серед методів історичного навчання виділяє метод організації ціннісно-смілової діяльності, де підручнику відведена не остання роль. Ґрунтуючись на її дослідженнях, можна сказати, що цей метод за умови активного використання навчальної літератури (в нашому випадку – підручника з історії України) може бути спрямований на:

– реалізацію виховної функції навчання та досягнення відповідної мети історичної освіти. Він пов'язаний з актуалізацією системи особистісних ставлень школярів до реальності, з визначенням та проявом їхніх духовних та життєвих цінностей через відповідні завдання та описові елементи у підручниках, розвитком емоційних нахилів та інтелекту, соціального та ідеального образу «Я» [6, с. 260]. Людині як соціальній істоті притаманна потреба у визначенні свого ставлення до інших людей, до життя, до себе; притаманне усвідомлення необхідності у самовизначенні, самопізнанні, самовдосконаленні та самоідентифікації. Ці потреби складають психологічну основу організації ціннісно-смілової діяльності в навчанні. В той же час саме засобами організації вищезазначеної діяльності (серед яких фігурує і підручник) вони задовольняються та розвиваються;

– засвоєння відповідного компоненту змісту історичної освіти – ціннісно-сміслового, який є системою морально-етичних, естетичних, конкретно-історичних, соціальних та особистісних смислів минулого, що містяться в кожній конкретній темі історичного матеріалу, який викладається не без допомоги шкільних навчальних книг. При виконанні домашнього завдання вплив підручника на підлітка значно зростає, оскільки він безпосередньо «спілкується» лише з ним та визначає і засвоює особисто для себе конкретні морально-етичні норми та цінності, які прямим пасивним шляхом (визначена чітка та конкретна позиція та ставлення автора до того чи іншого діяча, історичної події тощо) чи непрямим активним (за допомогою апарату систематизації та перевірки знань у підручнику учень має змогу через активізацію своїх розумових та творчих здібностей сам проаналізувати, визначити та, можливо, практично перевірити правильність чи хибність самостійно обраних пріоритетів, цінностей та моделей поведінки). Коли ці смисли адекватно сприймаються та оцінюються підлітками, то у них закріплюється особиста система емоційно-ціннісного ставлення до дійсності;

– на актуалізацію духовних потреб та ціннісних ставлень особистості. Основними прийомами організації ціннісно-сміслової діяльності є конструювання ситуації вибору та рольової ситуації. Обов'язковою сутністю цієї діяльності є оцінка – акт усвідомлення та співпереживання явищ дійсності з тих чи інших позицій. Оцінка в свою чергу завжди є актом вибору між позитивним та негативним значенням. Саме тому ситуація вибору є прийомом мотивування ціннісно-смілової діяльності. Необхідність вибору актуалізує у підлітків емоційне ставлення до оточуючого середовища, змушує шукати обґрунтування вибору в собі. Не можна зробити правильний вибір не думаючи, не узагальнюючи, не аналізуючи. Запорукою ефективності організації ціннісно-смілової діяльності є педагогічне конструювання (що не можливо без засобів навчання, де активно застосовуються порівняльні характеристики, та без наочності) та стихійне виникнення ситуації вибору, що допомагає учням відчувати, пережити, усвідомити характер власного ставлення до тих чи інших історичних подій, які мають викладатися у підручнику, але активізуватися вчителем (наприклад, звертати увагу вихованців на історичні події, тим самим змушуючи їх особисто оцінити ситуацію та зробити вибір: «Чи поділяєте ви думку про те, що...? Якщо «ні», то чому?; Якби ви були на місці... як би ви вчинили? Обґрунтуйте відповідь; На ваш погляд, позитивне чи негативне значення має ...? Чому ви так вважаєте?; Що ви відчуваєте?» тощо. Звісно, всі ці запитання можуть містити підручники в кінці кожного параграфу або теми, але це зовсім не гарантія, що учень самостійно зверне на них увагу. Завдання вчителя – коректно, виважено та систематично не лише звертатися до учнів з подібними запитаннями, але й самому брати участь в обговоренні, висловлювати, але не нав'язувати свою позицію та ставлення до тих чи

інших історичних подій, явищ, фактів та особистостей. Виступати з підтримкою або критикою думок, суджень та міркувань учнів вчитель не повинен. Особиста точка зору підлітка корекції та оцінки з боку вчителя не підлягає. Це пов'язано з тим, що головною умовою організації ціннісно-смілової діяльності в особистісно орієнтованій системі освіти в умовах ситуації вибору є принцип свободи, усвідомленості та відповідальності за власний вибір. Вибір лише тоді є проявом особистості, коли він здійснюється вільно та усвідомлено. Ось чому значним недоліком не тільки сучасних, але й підручників будь-якого часу та покоління, особливо з історії України, є намагання автора неусвідомлено чи навмисно (за державним замовленням або за власними переконаннями) нав'язати учням сторонню, суб'єктивну, часто хибну думку про факт, явище, подію чи історичну особу, спотворюючи тим самим правдивий хід історичних подій. В умовах постійного нав'язування чужої думки в учнів мимоволі виробляється пасивна позиція щодо особистого вибору ціннісних життєвих пріоритетів. Вони стають заручниками власного небажання усвідомлено робити вибір та визначати для себе важливі цінності не лише в процесі навчання, але й у житті. Такі люди згодом мають великі проблеми з психічним розвитком та соціалізацією, адже всі психологічні та психічні властивості є результатом її індивідуального розвитку, в який втручаються певні фактори [3, с. 376].

Не варто забувати, що запорукою гармонійного, всебічного духовного розвитку учнів є принцип комплексності в організації навчального процесу (методи організації навчання мають перекликатися з цілями та відповідними компонентами історичної особистісно орієнтованої освіти). Ціннісно-смісловий компонент змісту історичної освіти є базою для формування аксіологічної свідомості особистості, її емоційного інтелекту. «Зовнішній» зміст цього компоненту складається з об'єктивних морально-естетичних смислів, які містяться в кожному історичному факті та кожній події, викладеній у підручнику. «Внутрішній» – з особистого досвіду переживання власного емоційно-ціннісного ставлення до історичних подій, діячів тощо.

Аналіз педагогічної теорії та практики дає можливість зробити висновок, що ціннісно-смісловий компонент історичної освіти в системі особистісно орієнтованого навчання нерозривно пов'язаний з відповідною функцією, методом та виховною метою історичної освіти. Вивчення кожного історичного факту та поняття має бути забарвленим переживаннями особистісного смислу. Завдання авторів підручників – наведення такої кількості фактів, яке допоможе розкрити не один, не конкретний (як це практикувалося за радянських часів), не суб'єктивно упереджений (як наразі часто відбувається) смисл події, а той комплекс морально-естетичних та ціннісних смислів, які в ньому об'єктивно містяться.

Для створення нового підручника, який охопив би всі компоненти навчання, необхідно «перевернути» усталені канони сучасного суспільства: потрібно, щоб провідна інтелектуальна діяльність трансформувалася в духовну, а основним чинником переходу мають стати розвиток норм та цінностей. Доки цього не станеться, кількісні здобутки не перетворяться на якісні, а головним напрямляючим у навчання буде не підручник (що значно спростило б освіту та виховання дітей), а вчитель, який повинен буде організувати свою діяльність таким чином, щоб ціннісно-смісловій сфері підлітків приділяти чи не найважливішу роль, оскільки вона – запорука здорового емоційного інтелекту та психічного розвитку учнів.

Подальше, більш детальне наукове дослідження цієї теми передбачається в ракурсі особистісно-орієнтованої освіти з погляду не тільки інтелектуально-практичної, а й морально-естетичної та духовно-ціннісної результативності навчання підлітків через посередництво підручника з історії України, що сприятиме розвитку всебічно та гармонійно розвиненої молоді в країні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Архангельский Л. М. Ценностные ориентации и нравственное развитие личности / Л. М. Архангельский–М.: Знание, 1978. – 63 с.
2. Гіряк А. Проблеми створення розвивального типу підручників / Андрій Гіряк // Технологія інноваційного пошуку в системі вищої освіти: Зб. матеріалів до регіон. науково-метод. конф. (Тернопіль, 19 квіт. 2002 р.). – Тернопіль: Економічна думка, 2002. – С. 36 – 38.
3. Костюк Г. С. Учебно-воспитательный процесс и психическое развитие личности / Г. С. Костюк. – К. : Радянська школа, 1989. – 608 с.
4. Лавриченко Н. Формування світогляду особистості як педагогічна проблема / Наталя Лавриченко // Теорія й методологія освіти. – 2009. – № 12. – С. 3 – 7.
5. Степанищев А. Т. Методический справочник учителя истории / А. Т. Степанищев – [2-е изд.]. – М. : ВЛАДОС, 2003. – 352 с.
6. Турянская О. Ф. Теория и практика личностно-ориентированного обучения в школе / Ольга Федоровна Турянская. – Луганск: Изд-во ГУ «ЛНУ имени Тараса Шевченко», 2009. – 378 с.
7. Фурман А. В. Теорія і практика розвивального підручника / Анатолій Фурман. – Тернопіль: Економічна думка, 2004. – 288 с.
8. Холодная М. А. Психодидактика школьного учебника. Интеллектуальное развитие учащихся / М. А. Холодная, Э. Г. Гельфман – М.: ПИТЕР, 2006. – 384с.
9. Човжик И. Новый учебник: возможности творческой реализации / И. Човжик // Преподавание истории в школе. – 2000. – № 9. – С. 49 – 51.
10. Шевченко Г. П. Система духовно-нравственного развития учащейся молодежи Украины / Г. П. Шевченко // Педагогика. – 2008. – № 2. – С. 114 – 120.
11. Шемшурин А. И. Развитие ценностно-смысловой сферы личности ребенка / А. И. Шемшурин // Педагогика. – 2008. – № 2. – С. 99 – 104.

УДК 372.881.111.1

Максак І. В.

Київський національний
лінгвістичний університет

ПСИХОЛОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ В АНГЛОМОВНОМУ АУДІОВАННІ/ЧИТАННІ

У статті розглядається психологічний аспект формування соціокультурної компетенції у молодших школярів під час навчання англomовного аудіювання та читання.

Ключові слова: психологічні передумови, соціокультурна компетенція, молодші школярі, аудіювання, читання.

Максак І. В. Психологические предпосылки формирования у младших школьников социокультурной компетенции в англоязычном аудировании и чтении. В статье рассматривается психологический аспект формирования социокультурной компетенции у младших школьников в процессе обучения англоязычному аудированию и чтению.

Ключевые слова: психологические предпосылки, социокультурная компетенция, младшие школьники, аудирование, чтение.

Maksak I. V. The psychological prerequisites of forming socio-cultural competence to junior pupils while teaching listening and reading. The article focuses on the psychological aspect of forming socio-cultural competence to junior pupils while teaching listening and reading.

Key words: psychological prerequisites, socio-cultural competence, junior pupils, listening, reading.

У наш час домінують освітньою тенденцією є розвиток суспільства в культурно-цивілізаційному напрямі, що передбачає зміщення фокусу освіти від знань до культури. Визнання культурознавчого фактора як пріоритетного у сфері мовної освіти знаходить своє відображення в необхідності вивчення іноземної мови (ІМ) у нерозривному зв'язку з культурою народу-носія цієї мови. У свою чергу, вивчення мови через культуру, а культури через мову акцентує увагу на проблемі формування в учнів соціокультурної компетенції, тобто ознайомленні тих, хто навчається, у нашому випадку учнів із національно-культурною специфікою мовленнєвої поведінки і здатністю користуватися елементами соціокультурного контексту, релевантними з точки зору носіїв мови для породження і сприйняття мовлення [2, с. 333].

Проблеми зіставлення мов і культур, паралельного вивчення мови і культури народу, мова якого вивчається, процесів засвоєння фактів культури у різних видах мовленнєвої діяльності як засобів спілкування й оволодіння видами мовленнєвої діяльності як засобами спілкування на основі засвоєння факту культури зародилися ще давно і є актуальними й дотепер. На сьогодні існує низка досліджень і публікацій учених: М. А. Арія, О. В. Бирюк, Н. Ф. Бориско, Є. М. Верещагін, Г. О. Воробйов, І. А. Воробйова, Л. П. Голованчук, А. Й. Гордєєва, Н. Б. Ішханян, О. О. Коломінова, В. Г. Костомаров, О. Л. Красковська, Ю. В. Кузьменко, Ю.